

Előzetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlór sora 20 kr.

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői iroda

és
kiadóhivatal:

CIRNER ÉS LINGNER
Főier 38. szám alatt,
hova úgy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Óhajítások városunk egészség- ügye érdekében.

(*) A múlt héten tárgyalta a képviselőház az országos egészségügy kérdéseit. Azon általános elvek, melyek ily alkalommal felmerülnek, a vidékre csak úgy lesznek áldások, ha minden község megkísérli azokat a maga körülményeihez alkalmazott formában valószínűsíteni, vagyis ha az elméletet a gyakorlatias apró pénzére váltva igyekszik értékesíteni, forgalomba hozni.

Városunk az utolsó évtized alatt sokat fejlődött; s ha a már koncepciót tervek mind valószínűsíthetnek, külsőleg is mind méltóbb székhelye lesz Közép-Erdély legnagyobb és legmagyarabb intelligenciájának. Ezt az elfogulatlan szemlélőnek be kell ismernie. De éppen azért, mert rohamos fejlődése nagy és intelligens közönséget teremtett és teremt fokozatosan mindig többet és intelligensebbet; mivel továbbá elismert kulturális középpontja messze vidékeknek s ebbeli szép múltját és fejlődő jelenét dicsőséges jövővé is akarja alakítani: amíg egyrészt intelligens közönsége indokolt igényei elől nem lehet elzárkózni; másrészt a művelődésnek, az iskolák szellemi színvonalán kívül, megfelelő külső keretről is kell gondoskodnia vagyoni erejének korlátai között. Helyén lesz tehát a valószínűsítésre váró törekvések közül inkább azokat állítani előtérbe, melyeket a közszükséglet ilyenekül jelöl ki,

mint esetleg olyan tervek megvalósítására várakozni, melyeket talán csak a pusztá elmélet, talán csak a szubjektív felfogás mutatnak fel a közjó igényeinek.

Mikor az egészségügyi igényeket hangoztatom, minden szövevényes fejtegetést kerülni óhajtok. Nem veszem elő a születések és halálozások statisztikáját sem. Mert ezek az elettelen számok, különösen kisebb viszonyokra alkalmazva, könnyen megbízhatatlan következtetésre vezethetnek; meg utóvégre is csak azt bizonyítanak be, amit úgy is tudunk: hogy születni és meghalni lehet nálunk is, mint egyebütt. De hát ez nem nagy vigasztalás; mert ezt megteszik az emberek az eszkimók földalatti lyukaitól Párison keresztül egész a legsötétebb Afrikáig mindenütt. Nem az a célunk, hogy a halálesetek számát állapítsuk meg, hanem hogy az egészséges élet feltételeiről gondolkozzunk. Ezeket a feltételeket pedig a mindennapi élet elemi szükségletei s az őket tárgyilagosan mérlegelő jóindulatu közönség közhangulata állapíthatja meg legheylesebben.

Városunkat meg-megkeresik a járványos betegségek; s midőn ezt a statisztikával konstatáljuk, ezt csak azért tesszük, hogy más helyek példájára módokat keressünk a bajok okainak felfedezése és megelőzése végett, még mielőtt valamely flagrans csapás beavatkozása következne.

A kedvező egészségi állapot elemi feltételeit ezekben lehet összefoglalni: jó levegő, tisztaság, jó víz, egészséges táplálék.

Városunk kellemes fekvése, erdős-hegyes szomszédsága, mérsékelt klímája nemcsak első szemléletre okoz jó benyomást, hanem az emberi szervezetre is jó hatással van. És magának a városnak, különösen félreeső utcáinak a levegője mégsem mondható tisztának, egészségesnek. Lehet, hogy ebben némi része azon körülménynek is van, hogy völgyben fekvén, nincs a szél járásának eléggé kitéve; de én inkább azt gyanítom, hogy ez a kellő tisztaság hiányával van kapcsolatban. Valóban az utcák sarkain, sőt néha a kövezet csatornáiban is, nincs oka a szemlélőnek gyönyörködni. Engedelmet kérek, az utca-csatornát talán nem azért építették a város közönsége, hogy undorító konyhahulladékok heverjenek benne, amíg a hó vagy esővíz el nem takarítja. A patak, malomárok és vár környékéről nem szölok, mert az első kettő talán már nem lép fel a városiasság igényeivel; a harmadiknak a belső területét pedig olyan köz-helynek foglalta le lakosságunk egy része, bizonyosan rendőrségünknek fentartott utólagos jóváhagyás reményében, amelynek kérdését a fővárosban sem tudták ily könnyen megoldani, pedig sok ambíciózus ember kopaszra törte a fejét miatta.

Bizonyosan vannak a köztisztaság ügyé-

TÁRCZA.

Egyiptomi ut.

IV.

Assután, 1896. január 27.

Tegnapelőtt d. u. 1/2 óra óta itt vagyunk utazásunk vége, de nem utolsó pontján Edfu, Esne, Luxor, Karnak stb. stb. még hátra vannak. Csak visszamenet kerül rájuk a sor.

Girgétől fölfelé csak egyszer szállottunk ki program szerinti. A híres denderai Háthos-templomot neztük meg. Ha csodás természeti tűnemenyek, merész hegyalakulatok, óriás kőszalag a fenség érzetét ebresztik bennünk, s ez érzet a nagy alkotó iránti imádat magasztosul, akkor az emberkéz műve méltán éjt ámulatba, ha mindazon méreteken felül emelkedik, melyekkel mi az ember alkotta nagyot és fenségest szoktuk mérni.

Meglehet, hogy igen hamar kimondottam a superlatívust; hiszen az egyiptomi építész nem a denderai templomban érte el tetőpontját; tudom, hogy Luxor és Karnak még nagyobb bámulatba ejtenek. Nagyot néztünk a 65000 kgr. súlyu apiskoporsókon is; holdvilágnál, programmon kívül bolyongtunk a luxori templom még óriásibb maradványai között is; de a Háthos-templom 24 oszlopos Hypostyt-je (Chenti, Nut-usehurt: Nut, égi

istennő nagyterme), melynek szélessége 42-5, mélysége 24-80 m., magassága 15 m., még arra sem tevesztheti el hatását, ki talán legutóbbára hagyja. Az egyiptomi templomstílus ebben látható legtisztábban. Minden részében arány és összhang nyilvánul. „Mindaztal újra találkoztunk benne, ami a régi egyiptomi architektúrában szép”, mondja egy francia utazó. Ki tagadhatná ennek igazságát, ha színről-színre látta? Részletes leírásába nem bocsátkozhatom. Ily nagy dolgot egy kis levelet keretbe szorítani meg a régi egyiptomiak sem tudtak volna.

Utunk többi részén inkább a Nilus vidékére fordítottuk figyelmünket. Gyönyörködünk a dus ezukornád-ültvényekben, meg-megkivántuk a hirtelen barna alakoktól, a miut a hatalmas botokat nagy élvezettel szopogatták. Egy pár kis piastertert minket is részesítettek a mézédés nedű élvezetében. El-elnéztük a vízemeléssel különböző módjait a legősibb és legprimitívabb szerkezetű fokozatos kutaktól a gőz-szivattyúkig. Majd a haragos-zöld rizsvetések, lóher-, luczerna-táblákon, buján fejlett veteményeseken, de főképpen a sudar datolya- s a szétágzó dumpálmákon pihent meg mohó tekintetünk. S mindezt kiegészíti, megeleveníti a folytonos öntözéssel, vagy másféle munkával foglalkozó fellákok sűrű-forgó népe. A mező napestig telve van emberekkel, házi állatok

mindenfélé nemével. A tevé és számar, természetesen, mindenütt ott van. E nélkül egyiptomi életet képzelni sem lehetne.

Mikor aztán alkonyodni kezdett, a nyugoti ég csodás színvegyületeit bámultuk. Felül azurkék, alább narancsárga, még alább a kettőnek vegyülete, legalól sötét indigókék. És a magas sudaru pálmák olyan képet mutattak, miútha megannyi arab stílus oszlop tetején libogó óriási madarak szálltak volna éjjeli pihenőre. Rövid ideig tartó átmenet után eltűnt a fény. Seth-Typhon átvette birodalmát. Csak a sötét pálmaligetetek közül kivillanó pásztortüzek, vagy a nyitott ajtóju fellákhúnyhók tűzhelyén lobogó láng törték meg az éj változatlanágát, majdnem négyezer klm. távolban levő édes otthonunkat juttatva eszünkbe.

Este 7 és fél órakor estebédre hívták a társaságot. Mindenki szívesen hallgatott a második eszengetésre, annál is inkább, mert a Nilhajók menője gazdag és izletes.

Társaságunk ötféle nemzetből került ki. Ez alkalommal, kivételesen, mi magyarok voltunk többségben. Volt hét német és egy csomó angol. A nagy orosz nemzet sem maradt képviselő nélkül. Az alexandriai orosz konzul igénytelen személye őrizte a respektust. Ez a kis tarbuszos ember saját szerű viselkedésben senkinek sem engedett. Egyetlen szórakozása volt napestig és megállás

ben megfelelő határozatok vagy éppen szabályrendeletek; akkor kérjük azoknak szigorú végrehajtását. Szerény véleményünk szerint minden háztulajdonost felelőssé kellene tenni haza környékének s a megfelelő utczarésznek tisztaságáról, ezt a felelősséget minél gyakortabb ellenőrzéssel aktuálissá emelni, addig is, míg a közel kilátásba helyezett állami rendőrség erélyesebb működése körébe vonja ezen átmeneti állapotaink igazítását.

Itt volna megemlítendő egy új temető szükségé, amely mai helyén, a város közepén, bármily mélyre ásott sírjai vannak is, bármily szép helyen van is, bármennyi kegyetes gondolat köt is hozzá bennünket: ki kell mondanunk, hogy nem felel meg az egészségügyi törvényeknek. De ez sokkal aagyobb fontosságú kérdés, mint hogy csak mellesleg emlegetve könnyű szerrel eldönteni lehetne. Ámde idejében hozzá kell fogni, amíg megfelelő helyek állanak rendelkezésre.

Sürgősebb az ivóvíz ügye. Nemesak a tudományos vizsgálat, de a tapasztalat is beigazolta, hogy az Órhegy környékén levő források vize élvezhetetlen, sőt némelyik, mint a Bethlen-utcai, egyenesen veszedelmes; de még a háztartás alsóbbangú igényeinek sem felel meg mindegyikük. Leginkább használatban van köztük a varosház előtti; nemesak a piac és Bethlen-utca, hanem egy egész nagy intézet tanuló ifjúsága iszik belőle. Vize nem a legjobb ízű ugyan; de e mellett másféle fátum is üldözi. Három naphól kettőn ugyanis nem ad vizet, mert a gépezete felmondja a szolgálatot. Lehet, hogy akkor sem ad eleget, ha egyébként rendben van; erre a gondolatra kell jutnia az embernek, ha látja, hogy a közeli vendéglő kocsisa egy-egy eseber vizet, melylyel azelőtt sáros-piszkos kocsit és lovat mosdatott, felül a kútcsővébe önt, hogy bővebben folyjon, az őt nyugodt lelkiismerettel szemlélő András bácsi kedélyes kacagására.

Legjobb vizeink a patak mentén vannak; de ezek nem lévén nyilvános kutak, a tulajdonosuktól függ, adnak-e vizet, vagy elküldik a cselédet. S a magántulajdonost senki sem vonhatja kérdőre, ha a kúthoz veszedelmes közelségben áll a trágyadomb. Míg a nyilvános kut tisztaságának orvos-rendőri ellenőrzés alatt kell állania.

Szükségének mutatkozik tehát közönségünk azon részének víz-szükségletéről is gondoskodni, amely a „börvizet“ nem ihatja. Ennek pedig a legegyszerűbb módja az volna, ha a város, lehetőleg a középponton, bővizű és erős gépezetű új kutat nyittat s annak a tisztaságára közegeivel szigoruan felügyeltet. Mert azt a nagy szabású tervet, hogy a város vízvezetékekkel gondoskodjék ezen szükségletéről, nem is akarom említeni, nehogy sürgős orvoslásra szoruló kérdésben a bizonyos sikrtelenség kilátásával emeljük fel kerő szövegünket.

Az egészséges ételmű megszerzése mindenkinek a privat ügye, izlésnek s erszenyének a kérdése. De van olyan szempont, mely alatt ezt is mint közügyet lehet és kell tárgyalni. Ugyanis ellenőrzés alá kell tartoznia, hogy a piacra hozott élelmi szerek mennyiben felelnek meg az egészség kívánalmainak s nincsenek-e oly vidékről szállítva, ahol járványos betegségek vannak. Ez az ellenőrzés természetesen nagyon nehéz dolog, de a közönség közreműködésével lehetséges. Eppen úgy, mintha valamely üzletben nem helyes mértéket használnának s így a vásárló közönséget megrövidítenek: ezt konstatálni is csak a károsult jelentése alapján lehetne. Piacunkról szólván, eltekintve itt teljesen attól, hogy az árakban az eladók kénye szerint nagy és indokolatlan emelkedések vannak; eltekintve attól is, hogy még a helyi közönség meg sem szerezhetné napi és heti szükségleteit s már nagykereskedők kivételre gyűjtik össze az élelmi szerek egyik legszükségesebbjét: itt csak a hamisított tejnemekre s az éretlen vagy romlott gyümölcsre akarom a figyelmet főkérni.

Még a téli fürdő vagyis gőzfürdő eszméjét akartam megpendíteni, de ez inkább privat vállalkozás körébe tartozik s így terv és költség nélkül csak úgy általában beszélni róla nem érdemes.

Legyen szabad előadott gondolataimat vezér-ferfiaink figyelmébe ajánlani. Meg lehetnek győződve, hogy a bajok lehető gyökereinek idejekorán való kiirtásával nem csak nagy hálára kötelezik a jelen s a jövő nemzedéket, hanem az ily természetű befektetések bőven fognak kamatozni akkor, mikor majd a kedvező egészségi állapot kizárja, fölöslegessé teszi sürgős, rendkívüli es rendszeren nagyon sokba kerülő intézkedések megtételét.

Bizonyos azonban, hogy közegészségügyi tekintetben a hatóságnak főleg kezdeményező és ellenőrző szerepe lehet; a tulajdonképpeni teendők a közönség helyes felfogásából, jó izléséből aztán önként fognak következni. Hiszen városunknak művelt közönsége van s a műveltség nem annyira a sokoldalú tudásban áll, mint sokkal inkább életünknek a kiművelt izléshez való alkalmazásában s bizonyos helytelen, vagy éppen szerföltött rövidlátó, önző, „vidékiek“ hajlamok korlátozásában. S példák bizonyítják, hogy még nem csalódott senki, aki közönségünk jó izlésére hivatkozott, vagy támaszkodott.

A kir. kuria február 1-én tartott teljes ülésében kimondotta, hogy az egyházaknak ingatlan vagyon szerzését tiló, ugynevezett holt kézről szóló törvények, nevezetesen az 1498. évi 55. és 65., az 1647. évi 17. és az 1715. évi 16. törvénycikkek, jelenleg a szokásjog és ez ország magánjogi intézményeinek fejlődése következtében érvényességüket veszítettnek tekintendők. E kuriai teljes ülési határozat következtében a bíróságok valamennyi recipiált egyházzal szemben ingatlan szerzésére és az ingatlan telekkönyvi átírására vonatkozólag nehézségeket jövőre nem fognak támasztani.

nélkül rohanni a hajó minden járható részén; s mikor mégis érezni kezdette a társaság szükségét, nekiment a hajó menetrendjének s elejétől végig olvasta, napjában 20—30-szor. Talán folytonosan a francziákat várta. Ellentéte volt az Edfunál beszállott beduin törzsfőnök, Beschir bég Djabran; magas, sötétbarna arcú, villogó tekintetű szép alak, koromfekete hajjal, szakállal és bajuszszal. Mindezzel éles ellentétet képezett hófehér turbánja, melyet festői kanyarulatokban csavart feje körül. A libyai pusztákon tanyázó 30000 ember urának vallotta magát. 2 vadtekinetű legény követte. Szívesen szóba állott mindenkivel, az angolok nagy részével névaláírást cserélt, sohasem sétált.

Közeledünk Assuan felé. A Nilus völgye mind jobban összeszorul. A sivatag neha egészen a folyóig nyújtja kiaszott karjait, megölve minden nyövényzetet. Még a pálma, a növényvilág tevéje is csak itt-ott mutatkozik kisebb-nagyobb oázokban. Legkeskenyebb a völgy az assuani medence bejáratánál. Egész társaságunk a hajó eleje felé igyekezett, kivéve a muszkát, ki ismét a menetrendbe mélyedett, meg a törzsfőnököt, ki egy hajószlop mellől egyet sem mozdul. Egy pár, vontató gőzössel küzködő dahabiyét (vitorlás hajó) elhagyván, kitarult előttünk Assuan pálmáigetektől koszoruzott, kelet és

dél minden eredetiségével ékített medenczéje. Az 5—6 ezer lakost számláló városka a Nilusnak egy kis tengeröbölhez hasonlító kiszélesedése körül, kis részben a köerődítésekkel védett part melletti síkságon, nagyobb részben kopár hegyoldalon terül el. A lakosság nagy része benszülött nubiaiakból áll, de a parton a világ majd minden népéből, különösen üdülést kereső angolokból álló mozaik kép tárult előnkbe. Angol, francia, olasz, német nyelv űti meg füleinket léptenyomon. A mi társaságunk is csak e nyelvek segítségével illeszkedik a kaleidoskop harmónijába. A benszülöttek, vagy a vidékről ide özőnlött nép, természetesen, az arab és nubiai szavakra halgat, de az előbb említett nyelvek mindenikét, legkevésbé a németet, töri.

Kiszállásunk után a legjobb reményekkel indultunk az imponáló „The Assuan hotel“ felé, a szűk hajókabinok után édes gyönyörrel gondolva a szép tágas szobákra. Fantázia volt ez is, mint annyi minden, amit itt valóság czimén kínálnak. Az angol okkupáció egy szolgálaton kívül helyezett, de még jó karban levő hajóra szorított, hogy a vizen lakás illuzióit el ne felejtjük.

Elhelyezkedés után, szabad programm szerint, a város megtekintésére indultunk. A part körül 1—2 emeletes, nyugot és kelet vegyes stíljében épült díszes épületek biz-

tattak a továbbhaladásra. De bizony a háttérben ismét csak a nilusi sártéglákból épült felláh-paloták ütöttek agyon magasabb reményeinket. A híres assuani bazárokkal igyekeztünk vigasztalást szerezni csalódásunk után. A kairói roppant bazár-complexumokat nem találtuk meg, de Nubia és Szudán tipikus iparczikkeit, krokodilbőr-tokokban rejtőző töreit, primitív lándzsáit, nyakékeit, csörgőit, különböző alaku dobjait, elefántcsont, rhinocerusbőr készítményeit, meg a híres „Madama Nubia“-kat (Nubiai nők toiletté-jét, egyetlen kötény alakjában) das választékban láthattuk.

Vásárlási kedvünk korlátozása után szállásunk felé térve, erős dob- és kúrthang ütötte meg füleinket. Szudáni bandát találtunk a a vendéglő kertjében. 41 drb szálás néger síheder, köztük 15 dobos, egy nagy dobbal, melyet mindkét oldalon ütöttek, 26, többnyire prim, részben terc-kürttel s ráadásul tilinkóval ellátva, nyujtották a szokatlan élvezetet. A dobosok megkülönböztető jele rang szerint párducz-, vagy borjubőr előruha volt. A sivitó nemzeti dalokat tilinkóval és dobbal, türhető ütem mellett, az európaiakat szintén dobbal és flügelhornokkal adták elő. A „Doppeladler“ sem hiányzott, talán az itt időző, s állítólag teljesen kiépült F. Ferd. trónörökös tiszteletére. Minden darab után bedugaszolt szódástvegek durranása töltötte ki a kellemes intermezzót. Ez a jutalmuk az elég

A takarékpénztári mérlegek ellenőrzésének szükségessége volt.

Budapest, február 5.

Ama pénzügyi válság, mely az összes európai pénzpiacokat, főleg a bécsi piacot érintette, a magyar piacokra sem maradt visszahatás nélkül. Miután azonban pénzügyi és gazdasági viszonyaink s hitelintézeteink szoliditása eddig általában kifogástalan volt, a külföldi válság visszahatása csak egyes kisebb, sajnos esetekben, kis cégeknek s jelentéktelen intézeteknél fordul elő. De sürgős intelmet, megszüvelésre méltó tanulságot foglalnak magukban ezek az újabb események is. Már évek óta, ismételtlen intéztük, különösen a vidéki tőkepenzésekhez, azt a sürgős intést, hogy ne engedjék magukat tőzsdei spekulációkra csábítani. Utaltunk arra, hogy a vidéki takarékpénztárak igazgatói nagy szolgálatot tesznek a közérdeknek, ha feleiket óvják a tőzsdéjatek veszedelmétől, szakavatott tanácsokkal látva el őket. Kérdés lenne azt állítani, hogy Európa minden országával ellentétben Magyarországon sohasem fordultak volna elő visszaélések a törvényes kereskedői váltóhittel. Csak legújabbban történt, hogy egy budapesti ipartársaság, melyet csak harmadrangú alapítók létesítettek ugyan, nagyobb tőke hiányában váltónyargalással segített magán. Egy magánbankár pedig tulságos váltóhittel által jelenleg nem értékesíthető iparrészvényekben kötötte le a saját és hitelezői pénzét. Ennek természetesen az volt a következménye, hogy az illető a mostani válságos időkben nem tudta teljesíteni fizetési kötelezettségeit és moratoriumot kért hitelezőitől majdnem 3/4 millió forintnyi nagy összeg erejéig. Szükségtelen arra emlékeztetnünk, hogy a kolozsvári piac kormánysegéllyel szerencsésen legyőzött nehézségeit annak idején szintén a hanyag mérlegellenőrzés és a váltóhitelezés elégtelen ellenőrzése okozta. A gyakovári takarékpénztár fizetési nehézségeit hasonlóké-

pen a mérlegellenőrzés lelkiismeretlen elhanyagolása és az okozta, hogy e papi takarékpénztár váltótárczájában ama váltónyargalás képezte a többséget, mely a legveszedelmesebb, főleg a vidéki takarékpénztáraké. E váltók szövegében a „három hónap múlva fizessen Ön” helyett ennek kellene állnia: „három hónap múlva prolongáljon Ön.”

A váltóhitelek korrupciója ellen a vidéki takarékpénztáraknak épp úgy meg kell magukat védeniök, mint az összeköttetéstől ama elemekkel, melyek a börzspekulációra adták magukat, vagy kétes alapításokkal foglalkoznak. Egy budapesti külvárosi takarékpénztárnak pl. hitelének sokáig tartó roppant ártalmával kellett bűnhődnie több kétes vállalat alapításában való részvételéért anélkül, hogy eddig sikerült volna a részvényeseket ért erkölcsi és anyagi károkat jóvátenni. A vidéki takarékpénztárak átlag óvatosabb és konzervatívabb érzelmű igazgatói számára mindez események egy-egy intelmet foglalnak magukban, hogy legyenek óvatosak. A legmészebb menő óvatosságot és a legszigorúbb felügyeletet kell a leglelkiismeretesebben gyakorolni a váltótárcza hitel-ellenőrzése körül.

És itt éppen nem elegendő, ha ezt a nélkülözhetetlen hitel-ellenőrzést csupán a váltóbíró bizottságra és néhány hivatalnokra bizzuk. Ami az ellenőrzésnek ezt a legnehezebb részét illeti, feltétlenül szükséges, hogy rendkívüli, előre ki nem dobolt revíziókat tartson a felügyelő bizottság és az igazgatótanács a váltótárcza megvizsgálására. Az ilyen rendkívüli revíziók gyakori ismételése nélkül a hitel-ellenőrzés a világ egyetlen pénzügyintézeténél sem lehetséges. Minden revízió, amely csak a könyvek alaki rendességének vizsgálatára szorítkozik, gyakorlatilag egészen értelmetlen, ha egyúttal a váltótárcza és a folyó számlára, valamint a lombard üzletre engedélyezett hitel szigorú vizsgálása is meg nem történik.

Emlitettük már, hogy átlag véve a ma-

gyar vidéki takarékpénztárak szolid és kereskedőileg óvatos üzletvitelük által kitűnnek. Ismételt intelmünk és az a pénzügyszakértői részről emelt követelés, hogy a mérleg-ellenőrzés erősebb és behatóbb legyen, csak azoknak a kivételeknek szól, melyek a vidéki takarékpénztárak általános szoliditásának szabályától eltérnek. Az intelem célja éppen az, hogy e régi jó magyar szabály alól a kivételek ne szaporodjanak. Vidéki takarékpénztáraink igazgatói a saját intézeteik javára, a magyar hitel és a magyar takarékpénztárak jó hírének előnyére legtöbbet tehetnek azzal, ha a legéberebb és legélesebb ellenőrzést alkalmazzák a váltónyargalási rendszer ragadós betegsége ellen.

Épp ily sürgősen szükséges, hogy ama vidéki takarékpénztárak, melyek a reálgazdasági bizott takarékbetétek igen nagy részét jelzáloghitelben kötötték le, érelyesen oda működjenek, hogy ügyfeleik eme jelzálogtartozásait lassan-lassan, amennyire csak tehetik, a nagy magyar jelzálogintézetek segítségével záloglevél tartozásokká változtassák át. A magyar takarékpénztárak tőkéinek minden időben nélkülözhetetlen likviditása ezáltal rendkívül haladást tenne.

Mindenesetre ragaszkodni kell ama banktechnikai alapelvhez, hogy a privát közönség letételeivel szemben az aktívák tekintélyes részének mindenkor biztosan realizálható likviditása kell, hogy minden takarékpénztárnál folyton készletben tartassék.

Szakadások a román nemzeti pártban.

(E.) a „Tribuna” válsága, a román nemzeti párt vezérfőnökének nézetelérése vegre is szakadáshoz vezetett és kiereszkolta az oláhországi „liga” manifesztumát, mely kijelenti, hogy jövőre a magyarországi akciót sem erkölcsi, sem anyagi támogatásban többé részesíteni nem fogja.

csinos, sárgával szegélyezett lengyel nadrág és mellénybe, fekete harisnya, szártalan bakancs, sárga csákó repertoriumba bujtatott muzsafiaknak. Hangjegyet nem használnak. Taktus-érzékük kifogástalan.

A 7 fogásból álló dínert nincs miért leírnom. Egészen európaiasan megy. Az angol nép mindig szalon-toilette-ben jelenik meg. A felszolgáló személyzet egytől egyig beduin, vagy neger. Ennél jobb kellneranyagot alig lehetne találni. Értelmesek és ügyesek mind.

Nunc venio . . . . . Tegnap valósítottuk ide szabott programunk derekát. Megnéztük a híres Philae szigetét, illetőleg a rajzban lévő Isis-templomot, az oly sokszor megénekelt kataraktákat és Ecphantiné-t. Az Isis-templomot sem írhatom le. A komprimált Baedeker is 21, szemrontó betűkkel nyomtatott lapon tárgyalja s mégsem meríti ki. Elég annyit mondanom, hogy a hatás megfelelt a várakozásnak. A görög és ó-egyiptomi motívumok szerint alkotott oszlopsorok, az egyiptomi mythologia Isisre, Horusra és Hathosra vonatkozó mysteriumai leirhatatlan változatokban, művészileg vésett hieroglyphákban borítják a gyönyörű Pylonokat, a különböző istentiszteleti célokra szolgáló cellákat. A Ptolomaeusok (VII. Cleopatra, XIV. Ptolomaeus), de még inkább Tiberius római császár vetélkedtek e gyönyörű emlékek kiépítésében, felékesítésében. Nehéz leküzdöttünk elképedtetlenedésünket, ha látjuk

a keresztyén fanatizmus rombolásait a véseteken. Érdekes, hogy egy pár helyen, egy néhány karczollással, Isisből Mária-képet csináltak. A templom főresze, a Pylonokkal, meglehetősen épségben áll. Csak az oda vezető oszlopsorok vannak erősen megrongálva.

A Nerva Trajanus építette, teljesen görög stílusú, s szintén Isisnek szentelt templom-pavillon északi tövében elköltött villásreggeli után B. Zs. tanárral még egyszer fölmentünk mindkét Pylon tetejére, hogy az elragadó szépségű vidéket jobban szemügyre vegyük. A Nilus itt tágas medenczévé szélesedik; nyugoton a Herodotos által említett Krophii és Mophi gránit-hegyek merednek jókora magasságban. A víz tükre sima és csendes, mintha előkészületet tenné az egy pár száz lépésnyire következő zuhatagokhoz. A medenczét környező partok északi és keleti részein dus lombozatu pálmaligetek vannak; ezen túl egyfelől az arab, másfelől a lybiai sivatag. Mintha a teremő gyönyörű, ezüstbe foglalt smaragdszemet ejtett volna a kietlen pusztá közepébe.

Merengésünkből az emberi gyarlóságnak egy szomorú jelenete ébresztett fel. Az Isis-kioszkból ajúlásba, vagy éppen szélhűtésbe esett öreg angolt szállítottak az áldást árasztó istennő adytum-ának enyhet adó árnyai alá. Igen bővön fogyaszthatta a lelkesítő nektárt a 25 R. f. hőségben. (Ennyi a nap legnagyobb

hőfoka. De este 10, reggel 7-8 R. fokra száll.) Feltámadott s haza gyaloghintózott.

Következett a kirándulásnak nem legszebb, de legérdekesítőbb része: lecsodakáztunk a vizesésen. Sokan léptek aggodva a törékeny alkotmányba, de légnagyobb részünk örömmel vállalkozott e nem mindennapi sportra. Mielőtt a szoros értelemben vett zuhataghoz értünk volna, enszemeinkkel győződünk meg a négergyerekek szörnyű ügyességéről. A zuhatag legveszélyesebb részébe dobták magukat s minden baj nélkül kerültek ki belőle, egy pár piaszter baksisért.

Mások egy kis fatörzsön nyilsebességgel uszták át a folyót, közvetlenül a zuhatag előtt. „Izahelis! Izahelis!” kiáltották fekete evezőseink, benne voltunk a híres zuhatagban. Egynehányszor olyanforma érzés fogott el, mint amikor álunkban esünk. Tíz perc múlva túl voltunk rajta. Evezőseink „Hepp, hepp, Hurráh!” kiáltása jelezte a szerintök váratlan megmenekülést. Ugy látszik, hogy az egyiptomi utazók tulozzák a dolgot. Ügyes evezősökkel, erős szerkezetű bárkával veszélyről szó sem lehet.

Még a kies Elephantiné szigetét néztük meg a régi, s 1870-ben Ismail basa által kijavított Nilometerrel, s azzal a napi program ki volt merítve. Én is belefáradtam az írásba. Egyetlen érzelemben nem merülök ki: hogy szeretettel és vágyódással gondoljak haza!

Fogarasi Albert.

Mielőtt a történetet kronologice előadnók, megjegyezzük, hogy a „liga“ kijelentésének nem hiszünk, sőt inkább azt véljük, hogy az egész csak presszió, melylyel a föle elpartolt és magába szállt nemzetiségi agitátorokat akarja visszatéríteni és kényszeríteni, hogy rendeleteink engedelmeskedjenek; ezen fellevesünkben megerősítenek bizonyos tények, melyeket alább jelezni fogunk.

A „liga“, belátván, hogy a „Tribuna“ az általa harcra küldött Lukaciu, Duica és Brote hírlapi támadásaitól nem ijed meg és állhatatosan kitart álláspontja mellett, a végső eszközhöz nyúlt és nyilvánosan manifestálja, hogy az erdélyi akció többé nem segít; ezért adta ki manifestumát, melyet epp érdekességénél fogva bő kivonatban közlünk:

A manifestum bevezetésében mindenekelőtt azt konstatálja, hogy a magyar zsurnalisztika nem szűnik meg olyba tüntetni föl a ligát, mint amely beavatkozik a magyar állam belügyeibe s így Európa békéjének háborgatója is. A magyar hírlapok ezt azért teszik, hogy a ligától s vele kapcsolatosan a román nemzettől Európa rokonszenvét elfordítsák.

Mindenekelőtt azt kérdezi, hogy mi az a románság? Felel rá a román akadémia 1894. májusban kiadott manifestumával: Európa keletén a rend és a civilizáció eleme, s mint ilyet, Európa népei tisztelik is. Egyedül csak a magyarok néznek ellenségesen a románságra. Azok a magyarok, kik saját államukban a három millió: románságot mint nemzetet el akarják törölni!

A románságban kezdet óta élt román eredetűnek és a latin fajjal való közösségének tudata s ez adott táplálékot román nemzeti öntudatának is, mely történelme minden tényében nyilvánult az elmúlt századokban is.

E nemzeti öntudatot tehát nem a liga teremte, mert az öntudat és faji együtvértartozandóság érzése megvolt a románokban mindig, bármely uralom alatt laktanak is. A liga tehát semmi egyéb, mint csupán keret, amelyben a román nemzeti öntudat megnyilatkozik.

Mit akar a román nemzet és a liga? A budapesti kormányferfiak azzal vádolják a ligát, hogy dakó-román és irredentista. Ha a dakó-román annyit jelent, mint a régi Dácia földén lakó román, ugye ez értelemben nem tiltakozik ellene. Különbösen is a dakó-románizmus nem létező valami, csupán a magyar és német írók találmánya. Hogy nem akarják a magyar államot felbontani, azt már a liga elnöke megírta 1884-ben Türr tábornoknak, mely levelében Urechia törekvéseik végéjéig a román-magyar barátságot és a Balkán nemzetek konfederációját jelölte meg.

Hogy nem irredentisták, azt már egyszer kifejtették ama nyilatkozatukban, melylyel 1894-ben Kálnokynak válaszoltak, ki azt állította, hogy a liga irredentista célokat követ. Ma sem felelhetnek e vádra vonatkozóan egyebet, s azért idézik e nyilatkozat idevágó passzusait.

A martirok megkegyelmezését egy pillanatra a liga úgy tekintette, mint a román és magyar testvériség és béke ideálja felé vivő első lépést. Abban a reményben, hogy ezt újabb lépések is követik, a liga hallgatott. Ez volt az oka, hogy egy megelőző körlevélben a központi vezetőség tudatta a fő-

kokkal, hogy miután az erdélyi testvérek ügye érdekében most már nincs szükség az európai sajtóban agitálni, a ligának összes erejét az ország belsejében való működésre kell összpontosítani és gyűjteni a segédforrásokat és eszközöket, nem tevéstván szem elől, hogy tevékenységének tisztán a román faj kulturális érdekeinek körén belül kell mozognia. Természetesen mind e dolog feltételezve volt attól az új iránytól, melytől azt várták, hogy hatással fog lenni az erdélyi románság nemzeti küzdelmeire.

Fájdalom, Magyarországon oly dolgok történnék újabbán, melyek ez irány bekövetkezését csak késleltetik. Nem akarunk beleszólani azokba, a mik most ott történnek, mert hiszen mi sohasem avatkozunk az erdélyi románok belügyeibe, csupán csak annyit óhajtunk, hogy őket mindig egyesülten lássuk. Most sem akarunk egyebet s bármennyire fájjaljuk is ez egyenetlenséget, azzal vigasztalódunk, hogy mindnyájan jó románok és a szent ügy nem fog kezükben veszedelembe jutni.

Régi időben a román faj sorsát a történelem egyes kiváló nagyjai ítézték, mert a nép tömege érzéketlen és hátra volt maradva. Ma azonban a román nép egész tömege jogai, kötelességei és nemzeti öntudatával egyenértékű lett. Ma nem kiváló egyéniségek intézik a román nemzet sorsát, hanem maga a nép.

A liga ez egyéniséggé lett nép nemzeti öntudatának kifejezője s az egész nagy román világ mikrokosmosa, s azért nem is áll sem politikai pártok, sem egyéniségek szolgálatában, bármily kiválóak is legyenek azok.

A liga ez álláspontjából az következők, hogy a magyarországi románok most folyó küzdelmébe a liga ne avatkozzék, hanem tagjai fordítsák minden igyekecsüket a liga belső megerősítésére, különösen pedig pénzalapjának növelésére.

Ez a manifestum tartalma, de mint fentebb is jeleztük, nem hiszünk szavai őszinteségében, csak amitási eszköznek és a Tribuna elleni támadásnak tartjuk, mert maga a „liga“, midőn fenti manifestumát nyilvánosságra hozta, titokban Russu Sirianu és Duica Bogdának a Rác dr. elleni izgatás költségeinek fedezésére 1500 frankot küldött, mely támogatás meg is tette hatását, mert — mint olvasóinknak egy mult számunkban jeleztük is — Duica „Itésem a Tribuna válságában“ cím alatt egy pamfletet írt és abban meg is támada Rác drt.

A „liga“ eddigi és mostani magatartása között szerintünk csak az a különbség, hogy pénzét eddig csak az ellenünk szervezett támadásra fecsérelte, most osztozik e megtámadtatásban a „Tribuna“ is.

Válaszul e manifestumra, mely nyilvánosságra csak január végén került, de melyet már jóval előbb ismertek az erdélyi oláh nemzeti párt tagjai, ezek február 1-én Nagyszébenbe bizalmas értekezletre jöttek össze, mely értekezletnek célját a viszály kiegyenlítése képezte, de mely váratlan eredményre végződött és szakadást idézett elő, egyrészt a párt és liga, másrészt a vezérférfiak között. Részt vettek ez értekezleten Rác dr., a „Tribuna“ tulajdonosa, Barcian dr. és Cristea Comsea Nagyszébenből, Barbu Szász-Régenből, Coroianu Kolozsvárról, Domide Ó-Radnáról, Lukaciu dr. Laczfalváról, Mihali dr. Deesről, Patita Gyulafehérvárról, Pop Basastiból, Popovics dr. Lugosról, Rodis Basil Fogarasról, Luciu Aurél Aradról, Tribon dr.

Besztercezőről és Veliciu Kisjenőről összesen 16-an, és szótöbbséggel a következő határozatokat hozták:

1. Duica Bogdán és Albini Livius a „Tribuna“ szerkesztéséből kizártnak; Russu Sirianu pedig mint egyszerű munkatárs — Wiener főszerkesztő felügyelete és ellenőrzése mellett — a lapnál meghagyatik.

2. Brote, Popovics és Albini Septimius száműzetnek és velök minden összeköttetés megszakittatik.

Mindkét megállapodás szótöbbséggel, 11 szóval 5 elleneben hozatott. Ellene szavaztak e határozatoknak: Lukaciu, Suciu, Krisztea, Barcianu és Komsa.

E határozatokkal a „Tribunisták“ nyiltan szakítottak a ligával, mert megszüntettek minden közösséget a ligának fanatikus közegeivel: Broté, Duica és társaival, és kizárták annak lehetőségét, hogy a „liga“ jövőre ügyeikbe avatkozzék.

Ez volt a válasz a manifestumra és ebből láthatja a liga, hogy hívei itten mennyire megfogytak; öten maradtak meg tantoríthatlan híveinek: Lukaciu, Suciu, Krisztea, Barcianu és Komsa, a többiek ott hagyták, mert átlátták, hogy Urechia táborában szolgálni a művelt világ előtt nem tisztesség.

Hatalmas csapás ez a ligának, de érzi azt a liga leghívebb embere, a laczfalusi pap is; ő, ki azt hitte, hogy színpadi készültséggel, frázisaival felküzdhethi magát a legmagasabb polcokra és mint a román nép vezére fog büszkélkedni, most negyedmagával maradt. Vége a reklám-dicsőségnek, visszaesik a semmi-egbe, melyből erőszakkal, hamis tanokkal akart kiemelkedni.

A leleplezett oláh korifeusok üzelméi meghozták a várt eredményeket nálunk is. Az erdélyi oláh párt vezér emberei között kitört botrányok és szenzációs leleplezések meggyőzték a hazafiasan érző románokat arról a veszedelmes szédelésről, melybe a nagyszébeni román komité s a liga belesodorták a jámbor magyarországi oláh népet.

Román honfitársaink kezdenek észre térni és független pártok alakításával akarják a liga aknamunkáját ellensúlyozni. Így a krassó-szőrénymegyei románok egy független román néppárt létesítésével foglalkoznak. Ez új párt teljesen el akarja ejteni a rideg passzivitás elvét, mely már annyi szerencsétlenséget és bajt okozott, és határozottan az aktivitás terére akar lépni, hol küzdeni fog a krassó-szőrénymegyei románok anyagi és kulturális érdekeinek előmozdításaért.

Ifjusági bál.

(Levél Karnevál herceghez.)

Kedves Karnevál herceg! Az ön mesebeli rövid uralkodási ideje itt nálunk az idén nem volt túltömött mulatságok dolgában, habár az sem mondható, hogy felhagytunk az ön kultuszával.

Eltékintve egyebektől, melyekről már értesült is, fényesen és a vidám jó kedv minden erejével ünnepeltük önt február hó 8-án, midőn a Bethlen foiskola tanuló ifjusága tartá évek hosszu sora óta nagy sikernek örvendő zártkörű bálját.

Oh milyen multság volt ez, herceg! Önt is vártuk rá; el is jöhetett volna, hogy velünk együtt elje azt az aranyos jókedvtől szaturált éjszakát, de nem jött el...

Ha nem biznám az ön fantáziájában, melynek élénk röpte kiegészíti irásomat, nem is fognék tollat, hogy írjak arról önnel, mert hisz a holt betű igen-igen gyöngé-

a jókedv, a vidámság, a fiatal „szép élet“ rajzolására . . .

De hadtartsak rendet!

Még ön teli, illetőleg hosszú nyári álmát aludta akkor, midőn a Bethlen-főiskola ifjúsága megindult és elkezdte az ideit bált pengetni.

Szerencsésük volt, herczeg. Mindjárt az elején olyan elnököt választottak Jancsó Sándor theol. professzor személyében, kívül a hagyományos jó siker erős lépésekkel indult meg a bál érdekében. Rá szerencsések voltak lady patronesse-ül megnyerhetni br. Radák Ádámné sz. Lázár Olga grófnót, s mellette protektorokul gróf Bethlen Sándor, dr. Boér Ernő, Szász József és Szilágyi Farkas urakat, és ezzel nyugodtan indulhatott a huszonhat tagu rendező-bizottság a „dies dienum“ felé.

Csinos kivitelű meghívók röpködtek aztán szét több mint félezer számban városunkon és vidékén; elegáns női táncz-rendekről gondoskodtak jó előre, majd meginvitáltak Antal Laji kolozsvári jóhírű zenekarát.

Igy közelgett a nap, febr. 8-ika.

A derék rendezőknek a legtöbb gondot a terem dekorálása adott. A régi városháza nagytermének, ennek rozoga valaminek (egyszer már csürnek is elkeresztelték) feldiszítése óriási feladat. Annál nagyobb dícsérettel irhatom tehát, hogy a bál színhelye egyszerű, de izléses és csinos volt.

A falak rózsaszínnel voltak borítva, mely mintha szimbolizálta volna az ifjú élet rózsaszín világnézetét, és a szöveten szét-szórva arany-csillagok, mely jelképezte a fiatal kor, az idealista szív-ész egy-egy ideálját, melyet annyi reménységgel, annyi optimizmussal igyekszik elérni.

A szépen elkészített terem készen várt esti fél kilencz óraker, midőn a kocsi hossza sora egyre nagyobb számban kezdett érkezni. Ugy kilencz óraker már jóformán együtt volt a közönség, a nagy és kiválóan fényes, díszítvált közönség. Aztán megkezdődött a táncz s utólráhetetlen jókedvvel, aranyos, vidám hangulatban tartott sokáig, egy órai szünettel, éppen reggeli négy óráig . . .

A négyeseket 60—70 pár tánczolta.

Lehetetlen festenem a bál hangulatát, azt csak elképzelni lehet. Csupán még annyit, hogy a czeruzával ellátott kecses női táncz-rendeket bejegyzésekre éppen nem használták a megjelent szép hölgyek, bizonyosan azért, mert a nélkül is sokáig fognak emlékezni erre a mind anyagilag, mind erkölcsileg brilliánsul sikerült mulatságra.

A bálon br. Radák Ádámné urnó nem jelent meg, de ott voltak a protektorok teljes számban.

A lady-patronesse-tiszteletjegyet száz forinttal váltotta meg; a védnökök közül: gróf Bethlen Sándor 25 firtal, dr. Boér Jenő 40 firtal, Szász József 25 firtal és Szilágyi Farkas 20 firtal.

A zene alig volt jobb, mint amilyent a mi zenészeinktől megszoktunk, csupán a zenekari tagok fegyelmezettsége és a darabok megválasztása tette előnyösebbé.

A bál összes bevétele: 467 frt, melyből 152 frt 93 kr esett a jólékony célra.

A mulatságban (a karzaton levő hölgyeket is beleszámítva) ott láttuk a következőket:

Bartók Dénesné és nővére (Magyar-Igen), Bisztricsány Lajosné, Bisztricsány Katicza és Trezsa, dr. Boér Jenőné, Boér Erzsé (Tövis), Butykáné (Tövis), Farnos Elekne (Tö-

vis), Fogarasi Béláné, Folyovich Sándorné, Folyovich Annuska, Horváth Józsefné, Horváth Margit, dr. Jeney Elekne, özv. Keresztes Józsefné, Kiss Erzsé (Sz.-Kocsárd), Kovács Józsefné, Lázár Adolfné, Lázár Irma, Lázárné és nővére (B.-Bocsárd), Lenk Lajosné, özv. Lóte Lajosné, Lóte Melinda (Tövis), özv. dr. Malom Zsigáné, Mórággy Istvánne, Mórággy Margit, Müller Mihályné, Müller Irén, Reinbold Olivérné, Reinbold Klótild és Ella, Szabó Tercsi (Tövis), Szathmári Pálné, Szathmári Bella (Miriszló), Szász Józsefné, Szentjánossy Emmike, Szilágyi Farkasné, Szilágyi Gizi, Tókos Sándorné, Tókos Margit (Vajdasd), Tóth Irén, Török Bertalané, Török nővérek (Ozd), Uray Lászlóné, Ürmössyné, Vadady Gergelyne (Sárd), Varró Róza, Váro Ferenczné, Váro Jolán, Végh Katus, Veress Ilona, Veress Kálmáné, Veress Izabella (Felenyed), dr. Vinkler Albertné, Vinkler Bella, Vincze Dánielné, Vincze Ara, Vincze Mira, Wittner Katinka s b.

Vidi.

Levelezés.

Egy derék pap.

Verespatak, 1896. január 7.

Hogy a verespataki róm. kath. plebános: főtisztelendő Sneff József ur, mennyire szíven-leikén hordja a sz. eklezsia ügyet, az alább leírandó valóban nemes tette fényesen illusztrálja:

Ezelőtt egy pár évvel a rizna- és kanczelistai bányatársulatok egyik műhelyéből saját szükségleteinek fedezésére (mint a többi itteni hitfelekezetek papjai) egy bányász utáni osztalékot és zúz-érczet kapott ajándékba. O ezen bányász utáni s más mellekjövedelmeit csekély-összegekben, ahogy kapta, nem saját céljaira fordította, hanem takarek-pénztárba helyezte s így lassanként 500 firtot gyűjtött. A f. év és hó 6-an tartott egyházi gyűlésben e szavakkal: „Midőn a Mindenható és tudó végtelen irgalmasságu Ur Isten megengedte, hogy forrón szeretett hazánk az idén ezeréves fennállását megünnepelheti s továbbá, hogy az Ő végtelen irgalma megengedte nekem az idén a 50-ik évet elérnem: ezen áltam megtakarított 500 firtot a verespataki róm. kath. templom díszes kifestésére felajánlom. Ezen kívül a templom pénztáránál eszközölt megtakarításokból 200 firtot, jó pap társaimtól e célra 100 firtot gyűjtöttem“, köszöntött be.

Derek lelkészünk ezen nemes tette a gyűlésben jelenlevők mindegyikét meghatóta, kik tudták és tudják azt, hogy mint szerény javadalmazásu szegény pap, magamagától vonta el e filléreket (amelyekre ugyancsak reászult) csak azért, hogy hite, hazafiságának szolgálatot tehessen.

Mint hallom, ezt a püspöknek tudomására hozza az egyháztanács. Sok ilyen derék papot hazánkknak!

In.

Vegyes hírek.

— **Olvasóinkhoz.** Ez év elején, midőn a „Közérdek“ politikai lappá alakult át, azon ígéretet tettük olvasóinknak, miszerint igyekezni fogunk, hogy lapunk a politikai élet terén előforduló eseményekről mindig megbízható, gyors és alapos híreket hozhasson. Ez ígéretünk bevalthatása céljából érintkezésbe léptünk a Budapestben naponta többször megjelenő „Pester Correspondenz“ és „Correspondance de Pesth“ könyvatos ujság szerkesztője Lichtenstein F. Lajos ural, hogy

az irányadó politikai körökből merített, alapos és tekintélyes politikai híreit lapunk részére is biztosítsuk. Most örömmel jelenthetjük, hogy felkérésünk eredményre vezetett, mert Lichtenstein ur szívesen teljesítette kérésünket. Midőn a szerkesztő urnak aldozat-készségeért és szivességeért ez uton is köszönetünket nyilvánítanók, kötelességünknek tartottuk ezt olvasóinkkal is tudatni, mert — büszkén elmondhatjuk — a „Közérdek“ jelenleg az első vidéki lap, melynek — politikai tudósításokat illetőleg — ily források állanak rendelkezésére.

— **Dijnoki értekezlet.** A Nagy-Enyed városában levő összes hivataloknál alkalmazásban levő dijnoki kar az országos dijnoki együletbe való belépés tárgyában Komáromi Sándor megyei központi dijnok kezdeményezése folytán e hó 9-en értekezletet tartott. A szép számmal egybegyűlt tagok az országos dijnok-egylet elnökségétől leérkezett fölhívás felolvasása s annak alapos tárgyalása után — egyhangulag és örömmel felkarolva ügyük nagy fontosságu horderejét — határozatilag kimondták, hogy mindnyáan csatlakoznak annak kötelekésbe való belépésre. — S e vevei egyidejűleg Komáromi Sándor megyei dijnokot, mint kezdeményezőt, egyhangulag elnökké választották s megbízták az együletbe belépésre való további lépések megtételével, továbbá ifj. Veres Albert megyei dijnokot jegyzőül és Sente Boldizsárt ellenórré választották meg. Az értekezlet megtartásáról szóló jegyzőkönyv felvétele után az értekezlet véget ért.

— **Vidám hushagyókeddi pique-nique-re** van kilátásunk. Ugyanis a kellemesen töltött farsang multságainak rendezői és élvezői közötti többen nem állhatván ellent szépséges szemek s még szebben kerülő ajkak hatásának, eskü nélkül is készek voltak a ragyogó kedv edes kívánságának eleget tenni azzal, hogy még egy, e farsangban visszavonhatlanul a legutolsó multságot, egy zártkörű „millenáris pique-nique“-t rendezzenek. Összegyűltek tehát nagy számmal s elhatározták, hogy a millennium örömeire tánczolni, mulatni fogunk. A nagy-számu rendezőség vigalmai bizottságot alakított s megválasztotta elnökül Török Bertalan, m. főjegyzőt, alelnökökül Uray László orsz. fegyintézeti igazgatót és Lenk Lajos vasuti osztálymérnököt, főtítkáru Nagy Samu ügyvéd-jelöltet, pénztárnokul Holles István pénzügyi tisztviselőt, reájok bizván, hogy teljhatalommal és kiválóan sikerre vezető pénzügyi operációkkal mindazt megtegyék, ami a várva várt multság sikerét teljes megelégedésre biztosítja. A bizottság ez uton is kerü a melyen tisztelt jószívü papákat, hogy kedves feleségeik és leányaik ártatlan örömet a legnyájasabb készséggel teljesíteni s ez által a bizottság nagy felelősséggel és súlyos gondokkal járó feladatát, reszben legalább, megkönnyíteni sziveskedjenek.

— **Az államjegyek bevonása.** A hivatalos lap e héten közli az államjegyek bevonására vonatkozó adatokat. E szerint a közös függő adósságnak közös költségen beváltandó 312 millió forintnyi összegéből az 1894: 24. t.-cz. rendelkezései értelmében 1896. évi január végéig 1, 5 és 50 forintokban összesen bevonatott és mint törlesztett leiratott 164,340.343 frt, ellenben meg törlesztetlenül maradt 147,659.657 frt. Nevezetesen az 1 frt s jegyekből, melyekből 1894. évi jul. 24-en, mint az 1894: 24. t.-cz. életbelépésének napján, még 57,883.361 frt forgalomban volt. 1896. évi január végéig

bevonatott és mint törlesztette leíratott 56,673.803 frt, ellenben még forgalomban maradt 1,209.558 forint.

— **Meghívó.** A marosújvári polgári olvasókör 1896. február hó 15-én méltóságos báró Kemény Endre orsz. képviselő, gróf Bethlen Sándor és Fritz Pál kir. bányatanácsos urak védnöksége alatt saját alapja javára a „Stefánia-bánya“ intézkedő termében jótékony czélú zártkörű táncvigalmat rendez. Belépti jegy személyenként 1 korona. Kezdeté este fél 8 órakor.

— **„Még nem tudja!“** Csinos kis történetet írnak a „Frankf. Ztg.“-nak Thüringiából: Treben községben a múlt őszzel egy asszony répat szedni ment a földekre. Egy darabon elkísérte őt hat éves kis fia, aki az iskolába ment. Az asszony munkaközben érezte, hogy közeledik lebetegedéseinek órája, haza sietett s otthon egy kis leánynak adott életet. Amint a fiu dében az iskolából hazavetődött, a kapuban atyja fogadta, aki nagy darab vajjas kenyeret adott neki s tudtára adta, hogy egy kis nővérkét kapott. Örömjongva futott a fiu a községben lakó nénjéhez, hogy neki az örvendetes eseményt jelentse. „No, ennek a mama bizonyára nagyon örül“, vélte a néni. „Oh!“ — felelt a fiu — „a mama még nem is tudja, mert kint van a földeken répáért.“

— **Annetelli** ur, Annetelli k. a. mint medium közreműködésével, f. hó 9-én és 10-én este a városház nagytermében zsufolt ház előtt művészeti estélyt rendezett, bemutattva a mai kor legújabb találmányait és látszólag csodáit.

— **Táncmulatság.** A gy.-fehérvári róm. kath. főgimn. ifjúsági önképzőkör alaptökeje gyarapítása czéljából néhány lelkes tanügybarát kezdeményezése folytán f. hó 16-án táncmulatság lesz. A táncmulatság czélja különben az, hogy a meglazult társadalmi kapcsolatok között ismét szorosabbá fűződjenek.

— **Tüzoltói táncmulatság.** A gy.-fehérvári önkéntes tűzoltó-egylet folyó 1896. évi február 15-én a Hungária-szálloda disztermében táncmulatságot rendez. A mint értesülünk, a befolyó tiszta jövedelem a laktanya telken eszközözendő újabb építkezésekkel fölmerülő költségek fedezésére fog fordíttatni, minélfogva reméljük, hogy a város nemes közönsége a táncmulatságon tömegesen részt veend.

— **A photoplasticumot,** mely szerda óta a Cirner-féle telek udvarán tekinthető meg, melegen ajánljuk a közönség minden rendű és rangú tagjának, öregeknek és fiataloknak, nőknek és férfiaknak egyaránt. Szerdán este Páris volt látható; csütörtökön a gyönyörű Svájc, pénteken Olaszország szépségeiben gyönyörködhetik, szombaton Egyiptom és Palesztina érdekes vidékeit, vasárnap Szt.-Petervárt és Moszkvát, a hatalmas orosz birodalom székhelyeit bamulhatja meg a közönség; hétfőn a Rajna vidéke, kedden II. Lajos bajor király gyönyörű kastélyai lesznek láthatók, s mindez csak 20 krért. A photoplasticum nyitva van d. u. 5 órától este 9-ig. Felhívjuk rá a figyelmet, mert igazán érdemes a megtekintésre.

— **A régi Pest Ós-Budavárában.** Harmadfélszáz évvel ezelőtt Budának minden jelentőség nélküli külvárosa volt a régi Pest. Inkább a Tabánból átjövő hajóhid pesti felének védsánczul szolgáló órhely volt, területe kisebb a mai belvárosnál. Kettős sáncz futotta körül. Három kapuját nehéz bástya-tornyok védtek, ahol föltött

ágyu mellett égő kanócczal álltak őrt, a budai pasa válogatott janicsárjai. A bástyafalon túl futó homok lepte el a vidéket a főthi hegyekig . . . Így követelte ezt a hadi fortély is, nehogy az ellenség meglephesse a hídfő őrségét. Ide kékellett a távolból a Mátra. A Duna partján hosszú tömött sorban állottak a török gályák, a rácz hajósok hadiczelokra is alkalmas könnyű hajói és kiritt közülök itt-ott az örmény leánykalmárok tarka baldachinos hajója, melynél szerezsen hajtotta apró uri sajkák kötöttek ki, hogy a budai urak megtekintsek a georgiai válogatott portékát. A mozgalmas népre komoren tekintett le a vén Gellérthegy sziklás oldala s az egész tájékra rá lehelte délibábos zománczát a sajátos alföldi nap rezgő sugara . . . Ezzel a szín-dus tájképpel gyarapítja a millemiumi ünnepségek látványosságát Ujváry Ignác, a nagytehetségű festő. Nehogy azonban az óriási nagy kép hatását megrontsa a kellő keret hiánya, a panorámaszerűen festett kép úgy lesz felállítva, hogv Ós-Budavár látogatói elé, akik egy bástya-tornyon át jutnak ki a Dunára nyíló sáncz fokára, — egyszerre, mint valóságos tájkép — táruljon ez a csodás panorámája a mult időnek. Hangosabban dobban majd minden magyar szív az eleven színekben eleje tárt régi Pest láttára, amikor úgy is káprázatos csodásban ringatta már ezt megelőzőleg a látott-hallott élet, mely visszavitte harmadfélszáz év előtti időbe s ott nyugsgött körülötte, a török világot Magyarországon visszatükröző Ós-Budavárában.

— **A régi jó időkből.** Mi, akik drága pénzért vesszük a rossz szivarokat és aldjuk erte a dohánymonopolium feltalálóját, szinte amulva olvassuk azt az 1849-es arjegyzeket, melyet Medetz József cs. kir. szab. dohány- és szivargyára bocsátott ki. Érdekes e jegyzékben már a szivarok elnevezése is: Nemzeti, Nemzeti őrsereg, Ipar, Kör, Csárdás, István, Deák, Nádor, Király, Gazdaságos, Magyar Korona, Remény név alatt szerepelnek a legjobb fajok, melyek nem is 100-as, hanem 1000-es csomagokban, illetve ládácákban kerültek forgalomba. És amíg ma egy némileg türethető szivart legálább is kilencz krajczárt fizetünk, 1849-ben a legdrágább belföldi gyártmánynak ezer darabja 20 forintba, egy darab tehát két krajczárba, a legdrágább külföldi szivarnak ezer darabja 110 forintba, egy darab tehát 11 krajczárba került. Vajjon itt is megvalósul-e valaha a közmondás, hogy „a történelem ismétlődik“?

— **Színházégek a mult évben.** A milánói Il Trovatore szerint 1895-ben a következő színházak éptek le:

Januárban: Az Annecy színház, Franciaország. — A milwaukee-wisconsin színház, Amerika. — A saragossai színház, Spanyolország.

Februárban: A leguanói Varietés-színház, Olaszország.

Márcziusban: A glasgowi királyi színház, Skóthón.

Májusban: A római Politeama színház.

Juniusban: A newyorki Jacob-színház.

Juliusban: A bonni császári színház, Német ország.

Decemberben: A bukaresti színház és a buenos-ayresi Politeame színház.

Ez összesen tiz színház. Az Il Trovatore szerint nem is sok.

— **Kutyák otthona.** Londonban a „gazdátlan és éhező kutyák otthoná“-ba a

mult évben 25.000 ily négy lábút vettek föl. Csak nagyon kevés kutyát reklamáltak gazdáik és keveset vettek meg új gazdáik. A legnagyobb részt az „otthon“-ban „harkotizáltak“, azaz megmérgezték.

Közgazdaság.

Az alsófehérvármegyei gazdasági egyesület köréből. Ay udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület által f. év márczius hó 1-en Székely-Kereszturon rendezendő tenyészbika-kiállításra vármegyénk főispánja, mint a megyei gazd. egyesület elnöke, Zeyk Dániel ur ó méltósága, a járási főszolgabirokat és a városok polgármestereit felhívta, hogy a városok és községek, valamint az egyes gazdák részére esetleg szükségeltető tenyész-állatoknak — tekintve a kiállítandó tenyészbikák szép számát (circa 250—300 drb.), továbbá a valódi tiszta magyar erdélyi faj jellegét — beszerzése ott eszközölhető lenne. Vármegyénk gazdasági egyesülete a nevezett kiállításon Székelyhidy Viktor egyesületi titkár által képviselteti magát, ki addig is az egyes érdeklődő gazdáknak felvilágosítással szolgál, a kiállítás ideje alatt pedig ott a hely színen szives és szakszerű utbaigazítással fog közreműködni vármegyénk venni szándékozó gazdaközönségének.

Törékeny paták kezelése. A pata törékenységeinek oka a kellő nedvességnek a hiánya, mert csakis kellő nedvesség mellett bír a szaru a kellő hajlékonysággal. Ezt a nedvességet azonban nem lehet oly módon juttatni a patának, hogy a lovakat nedves helyen hagyjuk állni, vagy hogy nedves borogatásokkal látjuk el a patát. Ez által a pata nemcsak hogy meg nem lágyul, hanem még a patarothadás is bekövetkezik, sőt mi több, ha ezen nedvességnek a befolyása megszűnik, még inkább ki fog száradni a pata. Éppen úgy kell eljárni az ilyen patával, mint a csizma bőrrel. Hogyha a csizma nedves lesz és gyorsan megszarítatják, törékeny lesz. Ugyanígy van a patával is. A törékenységre hajló patákat be kell kenni tiszta zsírral, leginkább vazelinnal. Ha azonban a száraz patát zsírral vagy vazelinnal bekenjük, az által meg nem értünk el semmit; csakis akkor mutatkozik ennek hatása, hogyha előzetesen meg lesz lágyítva a szaruállomány. A bekenés előtt tehát rövid ideig nedvesíteni kell a patákat. Az így meglágyult szarutömeg azután felszívja a zsírt magába. Ha a ló lábaival hűgyban, tehát amoni-ktartalmu vízben sokáig áll, szintén törékeny lesz a patája; ezt tehát el kell kerülni.

Piaczi árak.

Nagy-Enyed, 1896. február 6

Buza legjobb	100 kilogramm	8—
„ közepszerü	„	7 50
Kétszeres legjobb	„	7—
„ közepszerü	„	6 50
Rozs legjobb	„	5 50
„ közepszerü	„	5—
Zab legjobb	„	6 50
„ közepszerü	„	6—
Kukoriceza (tengeri)	„	5—
Burgonya	„	2 50
Széna legjobb	„	7 50
Szalma legjobb	„	3 50
Bikkfa 1 köbm. kereztrakas nélkül, 1 m. hosszú	„	3 50
Cserfa 1 „ „ „ 1 „ „	„	3 50
Tölgyfa 1 „ „ „ 1 „ „	„	3 50
Faszén kemény	egy hektoliter	1 80
Marhahus	1 kilogramm	— 36
Sertéshus	„	— 44
Szalonna	„	— 80
Disznózsír	„	— 80
Vöröshagyma	„	— 15
Fo hagyma	„	— 20

Szerkesztőség :

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyeden.

Henneberg-selyem csak akkor valódi, ha közvetlen gyárból rendelik — fekete, fehér és színes 35 krajczártól 14 frt 65 krajczig méterenkint — sima, csikos, kockázott mintázott damasztot (tb. mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) stb., a megrendelt aru **postabér és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat postafordultával küld: HENNEBERG G.** (cs. és kir. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben.** — Svájcba ezimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek (1)

Photoplasticum.

A Cirner-féle telek udvarán
eredeti üvegfénykép-kiállítás
Csak hét napig látható
Nagy-Enyeden.

Műsor:

Csütörtökön február 13-án: **Svájcz.**

Pénteken február 14-én: **Olaszország.**

Szombaton február 15-én: **Egyiptom és Palesztina**

Vasárnap február 16-án: **Sz.-Péterváros Moszkva.**

Hétfőn február 17-én: **A Rajna vidéke.**

Kedden február 18-án: **II. Lajos bajor király gyönyörű kastélya.**

Naponta nyitva d. u. 5 órától 9 óráig.

Belépti díj 20 kr.

Tisztelettel

Herb Ferencz.

Sz. 113—896. főisp.

Pályázati hirdetmény.

A kormányzatomra bízott Alsófehérvármegye kisenyedi járásában, Koneza székhelylyel, nyugdíjaztatás folytán a járási orvosi állomás üresedésbe jövén, ezen 500 frt évi fizetés és 150 frt uti-átalánnyal javadalmazott állásra ezenel pályázatot hirdetek, és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, miszerint életkorukat, családi állapotukat, eddigi működésüket, továbbá az 1883. évi l. t. cz. 9. § ban előirt elméleti képzettségüket és a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter urnak 1893. évi 80099 számú szabályrendelete szerinti tisztí orvosi vizsgálat sikeres letételét igazoló okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám **foljó évi márczius hó 15-ig** bezárólag terjesszék be.

Alsófehérvármegye főispánjától.

Nagy-Enyeden, 1896. február 1-én.

Zeyk Dániel,
főispán.

3—3

Sz. 340—96. közig.

Pályázati hirdetmény.

Alsófehérvármegye verespataki járásában következő állomásokra hirdetek pályázatot:

1. Két körorvosi állásra, amelylyel évi 500 frt fizetés és 150 frt uti-átalány jár.

2. Egy aljegyzői állásra, amelylyel 300 frt fizetés 30 frt szállásilletmény jár.

3. Két közgyámi állásra, amelylyel 200 frt fizetés, 20 frt szállás-illetmény jár.

4. Két szülésznői állásra, amelylyel 50 frt fizetés jár.

A körorvosi székhelyek Bucsúm és Abrudfalva.

Az aljegyző székhelye Bucsúm, illetve a jegyző jelenlegi lakhelye.

A közgyámok székhelye Bucsúm és Abrudfalva, illetve a jegyző jelenlegi lakhelye.

A szülésznők székhelye Muska és Korna községek.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állások közül valamelyiket elnyerni óhajtják, szabályszerűen okmányolt folyamodványaikat hozzám f. évi márczius hó

10-ig annál is inkább adják be, mert későbbben érkezett kérvényeket nem veszek figyelembe.

A választások következő sorrendben fognak megtartatni:

I. Az abrudfalvi körorvos és az abrudfalvi közgyám választása f. évi márczius hó 11-én délelőtt 10 órakor fog megtartatni Abrudfalván a község házábanál.

II. A bucsúmi körorvos választása f. évi márczius hó 11-én d. u. 4 órakor fog megtartatni Verespatak nagyközség község házábanál.

III. A bucsúmi aljegyző és közgyám választása f. évi márczius hó 12-én d. e. 10 órakor fog megtartatni Bucsúm község házábanál.

IV. A kornai szülésznői választás f. évi márczius 12-én d. u. 3 órakor fog megtartatni Korna községben a községi előljáró házábanál.

V. A muskai szülésznői választás f. évi márczius hó 13-án d. e. 10 órakor fog megtartatni Muska községében a községi előljáró házábanál.

A megválasztottak kötelesek állásukat azonnal elfoglalni.

A verespataki járás főszolgabirájától. Verespatakon, 1896. évi február 6.

Imreh Karoly,
főszolgabíró.

A balázsfalvi takarékpénztár részvénytársaság

VI. évi

rendes közgyűlését

1896. évi február hó 23-án d. e. 10 órakor

tartja meg az intézet helyiségében, melyre a t. cz. részvényeseket tisztelettel meghívja

az igazgatóság.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó, a részvényesek számbavétele és a jegyző-könyv hitelesítésére két részvényes kiküldetése.
  2. Az igazoló-választmány jelentése az 1895. évi üzletről.
  3. A felügyelőbizottság jelentése a zárszámadás megvizsgálásáról.
  4. A számadók felmentése.
  5. A nyeresemény felosztására vonatkozó előterjesztés jóváhagyása és a jótékony célra szánt összeg hová fordítása iránti határozat.
  6. Az alapszabály 25. § a alapján három igazgatósági tagnak 3 évre, a 26. §. alapján egy tagnak 1 évre választása és a 35. §. alapján a felügyelő bizottság újra alakítása.
  7. Az igazgatóság javaslata az alapszabályok 18. §-ának megváltoztatása tárgyában.
- Azon részvényesek, kik a közgyűlésen szavazati jogukat gyakorolni óhajtják, felkértem az alapszabályok 16. §-a értelmében, részvényeiket a közgyűlés előtti nap a társaság pénztáránál Balázsfalván, vagy Nagy-Enyeden a kisegítő takarékpénztárnál térítvény mellett letéteményezni.

Az igazgatóság.

Hatóságilag engedélyezett

KIÁRÚSÍTÁS!

Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy sikerült tömegesen a

Horatsik- és Baldi-féle árveréseken
különböző árúkat

nagyon jutányos áron

megvenni, melyeket hely szüke miatt feltűnő olcsó áron bocsátunk eladásra

 február hó 4-től 16-ig.

A megvásárolt és eladásra kerülő cikkek közül különösen kiemelendők: Levélpapírok dobozokban, 20 krtól 1 frtig. Emlékönyvek bőr- és pelluche-kötésekben, 80 krtól 2 frtig, és mindenemű könyvek a vételár felénél is jutányosabban. — Továbbá notesek, írónok, tenták, pennák, vonalzők, tussok, dörzs- és oldott gummik.

Különösen feltűnők: pénzes-, levél- és dohány-tárczák, nemkülönben igen diszes és esinos disztárgyak.

Egyidejűleg tudatjuk, hogy könyvnyomdai müintézetünk központi irodáját a volt Horatsik-fele (Fóter 38. sz. alatti) üzlethelyiségbe helyeztük át.

A n. érd. közönség szives látogatását és további bizalmát kérve, vagyunk

Nagy-Enyed, 1896. február 2.

kiváló tisztelettel:

CIRNER és LINGNER.